

4. О.В. Оніщенко. В.В. Єрзаулова. Медична помилка. Правовий аспект: публікація у розділі цивільне право. *Юридичний вісник*. 2(27) 2013. С. 92-96 (УДК 349 : 616 (045))

5. Антонов С. В. Лікарська помилка як особливий критерій при встановленні вини медичних працівників у цивільно-правовому делікті: Держава і право : Збірник наукових праць. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 2002. Вип. 18. 520 с.

6. Edward P. America's Health Care System Is Broken: What Went Wrong and How We Can Fix It. Part 5: Malpractice, Fraud, Waste, and the EMR Hoffer, Edward P. *The American Journal of Medicine*, Volume 132, Issue 10, 1129 – 1132.

7. Daniel S. Tawfik, Jochen Profit, Timothy I. Morgenthaler, Daniel V. Satele, Christine A. Sinsky, Liselotte N. Dyrbye, Michael A. Tutty, Colin P. West, Tait D. Shanafelt Physician Burnout, Well-being, and Work Unit Safety Grades in Relationship to Reported Medical Errors: Mayo Clinic Proceedings, Volume 93, Issue 11, November 2018, Pages 1571-1580.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-271-8-37>

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ФОРМУВАННІ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ТА ВИМОГ

Карпюк С. В.

*кандидат наук з державного управління, член (академік)
Української академії наук,
доцент кафедри правознавства
Житомирського інституту Міжрегіональної Академії
управління персоналом
м. Житомир, Україна*

Правоохоронна система України – це сукупність публічно-правових органів та осіб, що забезпечують захист від будь-яких посягань на права та законні інтереси фізичних, юридичних осіб і держави, а також здійснюють захисну соціально-правову та правоохоронну функцію.

Кардинальні політичні й економічні зміни, що відбуваються в країні, необхідність долати негативні явища, які супроводжують повернення України до єдиного Європейського співтовариства з його ідеалами правової держави та громадянського суспільства, зумовлюють необхідність реформування всієї державно-правової системи. Реформування не може залишити поза увагою правоохоронну систему – важливий структурний компонент держави.

В обставинах, що склалися, реалізація комплексу заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування правоохоронної системи, стає невід'ємною складовою реформування. Водночас вживані заходи не забезпечують досягнення позитивного результату. Правоохоронна система залишається громіздкою, недостатньо пристосованою до вирішення нових стратегічних завдань. Незважаючи на зростаючий потенціал правоохоронних структур, їхня робота інколи є неефективною, не має адекватних юридичних інструментів для протидії екстремізму, сепаратизму, кримінальній злочинності [5].

Водночас реформування правоохоронної системи не доцільно розглядати як засіб побудови правової держави в Україні, оскільки вона не є чинником, що визначає розвиток держави та права. Формування правової держави в Україні залежить не стільки від посилення правоохоронної системи, підвищення її функціональності скільки з приватними якісними та функціональними змінами елементів правоохоронної системи. Їх вплив на трансформацію різних підсистем і елементів державно-правової системи є суперечливим, тягне за собою як позитивні, так і негативні для процесу формування правової держави наслідки.

Європейські інтеграційні прагнення суспільства та держави на сучасному етапі розвитку української держави закономірно породжують нові вимоги до державно-правових та соціальних інститутів і явищ в Україні. Поряд з тим, реалії сьогодення підтверджують той факт, що держава ще не позбулася успадкованої авторитарної державо центричної моделі правоохоронних органів, яка була зорієнтована не на служіння суспільству, а на репресивні форми соціального контролю. Наразі необхідність реформи правоохоронної системи України визнається всіма зацікавленими сторонами: суспільством, політиками, правоохоронцями. Репресивна та корумпована система не відповідає потребам суспільства та не користується його довірою [6].

Слід визнати, що реформа правоохоронної системи є передумовою будь яких інших реформ в Україні. Без належного захисту й дотримання прав і свобод усіх суб'єктів суспільного процесу неможлива розбудова правової держави та громадянського суспільства. Питання реформування правоохоронних органів України виникло не сьогодні, воно є складним і тому розраховане на довгострокове вирішення за участю як державних органів, так і громадських організацій.

З метою створення сприятливих умов для розвитку в суспільстві громадської ініціативи та самоорганізації, формування та діяльності інститутів громадянського суспільства, налагодження партнерської взаємодії між ними та органами державної влади, органами місцевого самоврядування Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021 затверджено Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки.

Одним із завдань вказаної стратегії є посилення комунікації правоохоронних органів з правозахисними та іншими інститутами

громадянського суспільства, зокрема шляхом створення консультативно-дорадчих органів з метою організації обміну інформацією та обговорення проблемних питань, пов'язаних із безпекою діяльності представників інститутів громадянського суспільства [2].

Громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами. Це визначено в статті 38 Конституції України. Для участі у прийнятті рішень, які впливають на суспільство, громадяни зокрема можуть долучатися до громадських рад, які створені при державних органах та органах місцевого самоврядування [1].

Громадська рада є постійно діючим колегіальним виборним консультативнодорадчим органом, утвореним для забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, налагодження ефективної взаємодії зазначених органів із громадськістю, врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики.

За останні два роки більше 9 тисяч інститутів громадянського суспільства взяли участь в установчих зборах по формуванню громадських рад. Державні службовці всіх 602 органів виконавчої влади були залучені до процесу розбудови діалогу з суспільством через створення громадських рад. У результаті було створено 555 громадських рад, до складу яких увійшло більше ніж 8 тисяч 500 інститутів громадянського суспільства. Середня кількість членів громадських рад при міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади склала 40 осіб, а при обласних адміністраціях – 79 осіб [4].

Вирішення суспільних проблем покладається на органи державної влади та місцевого самоврядування. Тому будь-яка ініціатива із їх вирішення є політичною справою, а сама державна (регіональна) муніципальна політика (policy) нічим іншим, як зусиллям органів влади та їх посадових осіб не може вирішити певну проблему. Державна політика – це дії, що їх реалізує владний орган, який має законодавчі, політичні та фінансові повноваження це робити. Це, як правило, не одне окреме рішення, дія чи реакція, а ретельно розроблений підхід або стратегія.

Для того, щоби була можливість впливу громадських рад на покращення державної політики з будь-якого суспільно важливого питання, Постановою КМУ № 996 передбачене використання громадською радою у своїй діяльності таких інструментів, як:

- громадський контроль;
- громадська експертиза;
- громадська антикорупційна експертиза [3].

Усі ці інструменти дозволяють громадській раді реально покращити ситуацію та забезпечити сталість змін, щодо питання, яке піднімається. Наголошуємо, що ефективною громадська участь у формуванні та реалізації державної політики може вважатися тоді, коли озвучені громадськістю проблеми починають безпосередньо вирішуватися.

Громадська участь не може статися сама собою – це заплановане зусилля над залученням громадян у процес прийняття рішення.

Досвід інших країн говорить про те, що розвиток та стабільність демократичних держав неможливі без взаємодії громадянського суспільства та державних органів.

У сучасному світі громадські ради існують у більшості правових держав. Вони створюються у різних формах та сферах суспільного життя для підвищення ефективності державного управління і підвищення якості розроблюваних політик та рішень.

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Указ Президента України від 27 вересня 2021 року № 487/2021 Про затвердження Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4872021-40193>.

3. Постанова КМУ від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-2010-%EF>.

4. Волошина А. В. Ефективна організація роботи громадської ради: метод. рек. / А. В. Волошина, М. В. Лациба ; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. К. : Агентство «Україна», 2011. 76 с. – авт. зазн. на звороті тит. арк.

5. Ковалів М.В. Адміністративно-правове регулювання діяльності правоохоронних органів у демократичній державі. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. Випуск 1. 2018. С. 166-173.

6. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Лозинський Ю. Р. Правове регулювання правоохоронної діяльності : навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 323 с.